

Zeeforel in GOTLAND

TEKST & FOTOGRAFIE HANS BOCK

Nadat ik tientallen jaren met veel plezier mijn zeeforelgeluk in Funen had gezocht, miste ik, net zoals Hans Donner in zijn artikel over Bornholm in de vorige editie van *De Nederlandse Vliegvisser* stelt, 'de spanning van iets nieuws ontdekken'. Daarnaast merkte ik dat Funen door de jaren heen steeds drukker door vliegvisser bezocht werd en stuitte mij de vele netten tegen de borst. De gastvrijheid van de Denen, het vriendelijk glooiende landschap en het heldere Oostzeewater daarentegen zorgden ervoor dat ik Funen lange tijd trouw ben gebleven. Toen Marco Wismeijer mij in de winter van 2010 op het Zweedse eiland Gotland attendeerde, stortte ik mij echter met veel plezier op een nieuwe zeeforelbestemming.

Na avonden zoeken op het internet, waarbij ook Zweedse, Deense en Duitse fora werden uitgeplozen, viel op dat er weinig tot geen stekinfo over Gotland te vinden is. Ook over vangende patronen valt nagenoeg geen informatie te vinden. De website van Per Jobs, www.fishyourdream.com, trok mijn aandacht vanwege het feit dat Per zich, naast het gidsen van zeeforelvisser, ook intensief bezighoudt met het

beheren en verbeteren van het leefgebied van de zeeforel op Gotland. In mijn negendaagse bezoek aan Gotland maakte ik dan ook graag een middagje vrij om met Per over zeeforel te praten. Wat uit de bezochte websites wel duidelijk werd, was het formaat van de zeeforel op Gotland. Vissen van meer dan 70 centimeter zijn geen uitzondering en een gemiddelde zeeforel weegt er 2,5 tot 3 kilo.

Verwacht geen grote aantallen, maar het formaat van de vissen spreekt absoluut tot de verbeelding

Majestueuze rotskolommen zijn bepalend voor de kustlijn van Gotland.

REIS EN VERBLIJF

Net als Bornholm is Gotland met de auto en de boot, of met het vliegtuig te bereiken. Er vertrekken veerboten vanuit Nynäshamn en Oskarshamn. Beide varen drie uur vanaf het vaste land van Zweden naar Gotland. De afstand van Utrecht tot Oskarshamn is via de bruggen bij Nyborg en Malmö ongeveer 1300 kilometer. Vliegen kan via Stockholm naar Visby. Vanaf Schiphol duurt de vlucht naar Stockholm ongeveer twee uur, waarna het nog een halfuurtje vliegen naar Visby is. Uiteraard is de aansluiting in Stockholm belangrijk, maar het is mogelijk om op deze manier binnen een halve dag vanaf Amsterdam naar Gotland te reizen. Het huren van een auto en een slaappleaats is op Gotland geen probleem. Alle bekende autoverhuurbedrijven zijn in Visby aanwezig en op het eiland zijn honderden huisjes te huur. Dit is een gevolg van het toerisme dat van juni tot eind augustus zo'n achthonderdduizend mensen naar Gotland brengt. Vooral bij de Zweden is Gotland geliefd vanwege de warme, droge zomermaanden, de hier en daar aanwezige zandstranden en het in de zomer warme en heldere water van de Baltische Zee.

GOTLAND

Met een lengte van 125 kilometer en een breedte van 55 kilometer is Gotland het grootste eiland in de Oostzee. Het eiland heeft een gevarieerde natuur met onder andere naaldbossen, loofbossen, zandstranden, druipsteengrotten en rotsformaties. Typisch voor Gotland zijn de zogeheten rauken. Dit zijn steenkolommen aan de kust in vaak grillige vormen. Gotland heeft in de middeleeuwen vanwege zijn strategische ligging in de Oostzee een belangrijke rol gespeeld in de handel en in de politiek van de landen die eromheen liggen. Reeds in de tijd van de Vikingen was

het een belangrijk handelscentrum. Tegenwoordig is het toerisme de belangrijkste bron van inkomsten op het eiland, maar daarnaast is er ook landbouw en staat in het plaatsje Slite de grootste cementfabriek van Europa. In totaal wonen er ongeveer zestigduizend mensen op Gotland, waarvan ruim twintigduizend in het plaatsje Visby, dat vanwege zijn vele historische gebouwen en de uit de dertiende eeuw stammende 3,4 kilometer lange stadsmuur op de werelderfgoedlijst van de Unesco staat. De bevolkingsdichtheid bedraagt achttien inwoners per vierkante kilometer, waarmee Gotland twintig keer zo dunbevolkt is als Nederland. Door het wegtrekken van de jeugd naar het vasteland van Zweden staan veel huizen en boerderijen op Gotland te koop. Deze zijn in trek bij de welgestelde Zweden uit de regio Stockholm die er een vakantiehuis van maken.

DAAR STA JE DAN

Om over de maximale vistijd te kunnen beschikken, koos ik voor mijn bezoek aan Gotland, in de tweede week van mei, een vlucht via Stockholm naar Visby, gecombineerd met kamperen in een tent en het gebruik van een huurauto. Nadat ik de sleutels van mijn huurauto in ontvangst genomen had en bij een supermarktje een eerste voorraadje had ingeslagen, kon het avontuur beginnen. De grote vraag was echter: waar te beginnen? Gotland beschikt over 800 kilometer kustlijn. Op basis van de windrichting en satellietbeelden van Google Earth koos ik mijn eerste stek in het noordoosten van Gotland. Tijdens het waden viel een aantal zaken op. Ten eerste het ongelooflijk heldere water van de Baltische Zee. Daarnaast de bodemstructuur. Op veel plaatsen loop je op kalksteenplaten, waarin flinke scheuren zitten. Deze platen eindigen vaak abrupt, waardoor het water net achter de plaat 3 meter dieper is dan waar je staat. Bij het waden op dergelijke platen is daarom uiterste concentratie geboden. Net op het moment dat ik voorzichtig over een scheur in de bodem heenstap, voel ik een

ruk aan mijn vlieg. Onhandig hef ik mijn hengel, maar voel niets. Geconcentreerd vis ik het gebied wat langer uit, maar er volgt geen aanbeet meer. Waar ik op Funen onverstoort verder zou vissen, slaat nu de twijfel toe. Misschien is mijn vlieg te groot of de staart te lang. Misschien was het een klein forelletje. Ik vis tot in het donker door, maar krijg geen enkele aanbeet meer. Als ik mijn tent heb opgezet en wat macaroni kook, merk ik hoe snel het afkoelt. Ondanks het bijna onbewolkte weer en de flinke zonnige perioden werd het overdag, vanwege de harde wind, niet warmer dan 11 graden Celsius. Ik had niet verwacht in deze periode elke dag nachtvorst te hebben. Eén nacht werd ik wakker van de kou en bleek mijn tent bedekt met een 5 cm dikke laag sneeuw. Een schril contrast met Nederland waar het thuisfront 's avonds nog met 20 graden Celsius op het terras zat.

STUG DOORGAAN

De volgende ochtend twijfelde ik of ik hetzelfde stuk van de avond ervoor nog eens zou bevissen. Het zag er voor mijn gevoel zeer 'zee-

Vorzichtig waden is geboden.

Altijd leuk voor een paar worpjes!

een paar worpen naar het dammetje. Na de tweede strip van de eerste worp was het raak! Het was een zilveren vis van precies 60 centimeter, maar broodmager. Na een snelle foto zette ik de vis voorzichtig terug in zijn element.

PER JOBS

Ik ontmoet Per in een Italiaans restaurant in Visby. Per is met hart en ziel betrokken bij het zeeforelvisseren op Gotland en zet zich in om dit te promoten en te behouden. Allereerst legt hij uit waarom het zeeforelseizoen op Gotland zo kort is. "Vanaf midden mei kan het al te warm worden, waardoor de zeeforel niet meer onder de kust komt om te jagen. De vis blijft dan in het diepere water, buiten bereik van vissers." Het blijkt dat ik in feite geluk heb met de lage temperaturen, maar dat het de week ervoor al ruim 20 graden Celsius was geweest. "In juni, juli en augustus is het altijd veel te warm en vind je overal toeristen. In de herfst valt er heel vaak niet te vissen vanwege de vele stormen die het eiland teisteren. Zelfs de veerboten liggen in oktober en november geregeld uit de vaart. Bovendien is het dan om 15.00 uur al donker. In de winter kan hier meters sneeuw liggen. Als je wilt vissen, moet je eerst je auto uitgraven. Bovendien ligt er aan de Oostkant van het eiland soms tot een kilometer uit de kant ijs op het brakke Baltische Zeewater. De visserij is daarom het beste tussen half maart en half mei. Normaal gesproken, tref je in april overal gedurende de gehele dag zeeforel onder de kant aan. De zeeforel van Gotland heeft een aantal unieke eigenschappen", vervolgt Per. "De vis paait, afhankelijk van de beek, reeds in oktober of november. Wanneer de vis in de volgende zomer pas een halfjaar oud is, trekt een deel ervan al naar zee. Dat zit in de genen van deze vissen en is een soort beveiligingssysteem, omdat de kans bestaat dat beken in de zomer veel te weinig zuurstof bevatten en soms zelfs geheel droogvallen. Om deze reden ben ik ook fel tegen de uitzet van forel in de scherentuin voor de kust van Stockholm. De uitgezette vis bereikt ook Gotland, trekt met de lokale vis mee de riviertjes op en mengt zich met de wilde vis, waardoor de unieke kenmerken verloren kunnen gaan, hetgeen in dit geval catastrofale gevolgen kan hebben. We proberen de paaibedden in goede staat te houden en taggen de vis om hem te kunnen volgen. Ook zijn alle belangrijke zoetwatersystemen in kaart gebracht en is overal waar deze systemen in zee uitmonden met borden duidelijk aangegeven waar er tussen 1 oktober en 31 december niet gevestigd mag worden." Tenslotte vraag ik Per nog om een aantal vliegvisstips. "In 90 procent van de gevallen pakt de vis de vlieg pas in de laatste 5 meter. Neem je lijn dus niet eerder uit het water en blijf doorstrippen tot je vliegenlijn bijna in je topog zit. Het beste kun je je hengel nog naar achter bewegen totdat je zelf je vlieg kunt zien. Verder is het belangrijk om

► forelachtig' uit, maar er was ook nog zoveel te ontdekken. Uiteindelijk besloot ik om naar een nieuwe stek te rijden en zoveel mogelijk verschillende stekken te bekijken en te bevissen. Door de sterke westenwind kwam alleen de Oostkant van het eiland in aanmerking. Maar ook daar zijn meer kansrijke plaatsen dan ik in een week zou kunnen bevissen. Op mijn eerste volledige visdag bezocht ik een drietal stekken. De eerste was een kilometerslange bocht met een zandbodem met hier en daar wat begroeiing. De tweede stek had de inmiddels bekende plateaubodem. De laatste stek werd gekenmerkt door de vele grote stenen die langs een stenen strand verspreid lagen. Alle drie de stekken zagen er bijzonder kansrijk uit en zorgden ervoor dat ik de hele dag uiterst geconcentreerd aan het vissen was. Toch kreeg ik geen enkele aanbeet en zag ik de gehele dag geen vis jagen. Terwijl ik terug naar de auto liep, passeerde ik een oud haventje met een strekdammetje op ongeveer 30 meter uit de kant. Ik maakte nog snel

Rust, ruimte en meer dan voldoende visrijke stekken: Gotland is een geweldige plek voor de vliegvisser.

heel actief te vissen. Blijf lopen en vis veel water af. Als je op een stek een uur geen enkele aanbeet hebt gehad, verhuis dan naar een andere stek. Gebruik minstens een #7-hengel en een tip van minimaal 22/00. De gemiddelde vis heeft een gewicht van 2,5 tot 3 kilo. Vergeet niet dat het hier altijd behoorlijk waait. Soms is daardoor een #9 geen overbodige luxe. Waad niet te diep. Het heeft geen enkele zin om verder dan kniediep te waden." Op mijn vraag of fluorocarbon noodzakelijk is, antwoordt Per: "Er is altijd wel stroming in het water rondom Gotland. Deze turbulentie en het feit dat er nauwelijks hengeldruk is, maakt het gebruik van fluorocarbon overbodig". Per besluit met het advies om altijd een gids in te schakelen. "Gotland heeft 800 km kustlijn en de vis verplaatst zich snel."

DE CODE

Wanneer Per aan het einde van ons gesprek vraagt of ik zin heb om samen met hem en zijn gids Joakim nog een paar uurtjes te gaan vissen, hoef ik niet lang na te denken. Ik volg de robuuste Landrover Defender van FishYourDream.com naar een stek vlakbij Slite. Als we aankomen, blijkt er een groepje van drie Deense spinvissers in het water te staan. Het zijn de eerste vissers die ik tijdens deze trip tegenkom. "Je kunt zien dat ze onervaren zijn", zegt Per. "Ze gooien veel te ver en vissen veel te snel binnen. De vis zit veel dicht onder de kant en houdt niet van zo'n snel geviste lepel. De ervaring leert dat de forel de lepel volgt en onder de kant wegdraait." We laten de stek aan de Denen. "Het is wat we op Gotland 'de code' noemen", legt Per uit. "Er is nog ruimte genoeg voor ons drieën verderop langs deze kant, maar zelfs wanneer er maar één visser op een stek staat, laten we de stek aan die visser." Ik realiseer me wat een luxe dit eigenlijk is. Gotland kent zoveel stekken en een dermate lage hengeldruk, dat je vanwege de code niet eens bang hoeft te zijn dat je pottenkijkers op je stek krijgt! Als we op de volgende stek aankomen, is er niemand te zien. Joakim toont me foto's van de vorige avond. Het is duidelijk dat er op die stek door Per en hem gisteren drie zeeforellen gevangen zijn, die allen boven de 75 centimeter waren. "Ze tellen niet echt", zegt Per, "ze waren alle drie bruin." Ik ben niet meer te houden en volg de aanwijzingen van Per om via een kort rif naar een drietal grote stenen op ongeveer 60 meter uit de kant te waden. We vissen met zijn drieën de hele omgeving af, maar verder dan een gemiste aanbeet per persoon komen we niet. In het donker neem ik afscheid van Per en Joakim.

CONCLUSIE

Gotland is een geweldige plek om op zeeforel te vissen. Je komt er nauwelijks andere vissers tegen en netten heb ik niet gezien. Als iedereen de code in ere houdt, hoef je ook niet bang te zijn dat er iemand 100 meter voor je in het water stapt. Het waden is op sommige plaatsen gevaarlijk. Gemiddeld vang je grotere zeeforel dan rondom Funen. Tijdens mijn trip viste ik effectief zeven dagen en landde tien zeeforellen, waarvan de helft groter was dan 60 centimeter.